

Каріна Федченко

Національний університет біоресурсів

і природокористування України

ORCID ID 0000-0002-0432-709X

DOI 10.24139/2312-5993/2020.10/280-289

СУТНІСТЬ І СТРУКТУРА ПОНЯТТЯ «ЦІННІСНЕ СТАВЛЕННЯ ДО ЗДОРОВ'Я У СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТІВ НАУК ПРО ЖИТТЯ ТА НАВКОЛИШНЕ СЕРЕДОВИЩЕ»

У статті проаналізовано та досліджено еволюцію наукової думки щодо визначення сутності понять «цінність», «ціннісне ставлення» та визначено структуру поняття «ціннісне ставлення до здоров'я». Ціннісне ставлення до здоров'я формується на основі сукупності знань про здоров'я та відображається у свідомо обраному способу життя. Визначено, що студенти Університетів наук про життя та навколишнє середовище становлять близько 70 % вихідців із сільської місцевості і більш схильні до роботи на землі. З'ясовано, що в цілому розмаїття підходів до визначення здоров'я можна звести до двох: адаптаційного та креативного.

Ключові слова: сутність, структура, поняття, цінність, ціннісне ставлення, здоров'я, педагогіка, студент.

Постановка проблеми. Здоров'я безпосередньо має вплив на працездатність і продуктивність праці, економіку країни, виховання молодого покоління, відображає якість життя. Важливим фактором у зміцненні здоров'я людини є здоровий спосіб життя. Увага до власного здоров'я, здатність забезпечити профілактику його порушень, свідомо орієнтація на здоров'я різних форм життєдіяльності – все це показники загальної культури людини.

Останнім часом проблемі стану здоров'я студентів приділяється все більше уваги, оскільки великий відсоток студентів має хронічні захворювання. Також погіршення стану здоров'я населення призводить до суттєвих соціально-економічних втрат.

Аналізуючи проблему стану здоров'я, зокрема, студентів, видно, що система формування здорового способу життя істотно підірвана, а нова – тільки створюється. Відсутні реальні соціальні та економічні методики впливу на причини несприятливих зрушень здоров'я кожної людини і нації в цілому. Ні для кого не секрет, що це одна з причин поганого ставлення студентів до свого здоров'я, до здорового способу життя, і це тягне за собою погані наслідки.

За даними Державної служби статистики України, найпоширенішими хворобами серед молоді є: захворювання органів дихання (984,71 %); захворювання органів травлення (133,63 %); захворювання ока та додаткового апарату (104,35 %); захворювання шкіри та підшкірної

клітковини (86,22 %); захворювання кістково-м'язової системи (84,57 %); захворювання ендокринної системи (83,42 %); захворювання інфекційні та паразитарні (65,48 %); захворювання нервової системи (59,94 %); травми та отруєння (57,05 %); захворювання сечостатевої системи (53,18 %) (*Державна служба статистики, 2019*).

Аналіз актуальних досліджень. Проблемами ціннісного ставлення до здоров'я займалися такі видатні вчені, як: О. Леонтьєв, В. М'ясищев, Ю. Орлов, А. Петровський, С. Рубінштейн, Ф. Ніцше. Дослідження питання підготовки фахівців аграрного сектору здійснено такими дослідниками, як С. Амеліна, Л. Балдич, О. Богініч, А. Бойко, І. Власюк, М. Волошин, Н. Гловін, Л. Дзюба, С. Єрмакова, І. Колосок, С. Літвінчук, Т. Лозовецька, О. Меняйленко, О. Полозенко, О. Гончарук, О. Єресько, С. Ніколаєнко, В. Шинкарук та ін.

На сьогодні в Україні проблема формування ціннісного ставлення студентів аграрних закладів вищої освіти до свого здоров'я належить до недостатньо розроблених.

Мета статті – проаналізувати сутність і структуру поняття «ціннісне ставлення до здоров'я у студентів університетів наук про життя та навколишнє середовище».

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети були використані теоретичні методи науково-педагогічного дослідження: аналіз та синтез наукової літератури, узагальнення й систематизація, вивчення навчально-методичної документації.

Виклад основного матеріалу. Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що незважаючи на велику кількість досліджень здоров'я як однієї із базових цінностей особистості, поняття «ціннісне ставлення до здоров'я особистості» висвітлено недостатньо. Саме тому вважаємо за доцільне детально зупинитися на аналізі даного поняття.

Проблема цінностей існує з часів появи людини, і нині це актуально. До цього питання звертаються багато дослідників (педагогів, психологів, філософів, культурологів). Науковці у своїх працях звертають свою увагу на різні аспекти цієї проблематики. Особливої актуальності проблема цінностей набула саме зараз, коли відбувається переоцінка цінностей або ж в умовах розвитку формуються нові цінності та нові ідеали.

У довідкових виданнях із педагогіки та психології «цінність» подається як:

«Цінності» – термін, започаткований ще Аристотелем, був введений у філософський обіг у 60-х роках XIX ст. німецькими нео-кантіанцями В. Віндельбандом та Г. Ріккертом; вивчає «аксіологія», або теорія цінностей

(грец. *axia* – цінність і *logos* – вчення), введена на початку ХХ ст. Оскільки цінність розглядається багатьма науками, ціннісні феномени можуть розглядатися на різних рівнях абстракції. Цінність можна тлумачити як понятійну конструкцію, що належить до системи різного рівня абстракції особистісної, соціальної, культурної, біологічної. Це є невід’ємною частиною відносин людини зі світом, у якому протікає його життєдіяльність і пізнання. Таким чином, цінність – це властивості буття, які створює людина або які мають певне ставлення до неї. У теорії цінностей категорія цінність виступає як залежна від історичного розвитку, соціальних умов, суспільних відносини, діалектики абсолютного й відносного, об’єктивного та суб’єктивного.

Ціннісні орієнтації – вибіркова, відносно стійка система спрямованості інтересів і потреб особистості, зорієнтована на певний аспект соціальної цінності. Ціннісні орієнтації формуються в процесі соціальної роботи індивіда, його участі в трудовому житті. Виховання людини можна розглядати як керування становленням або зміною її ціннісних орієнтацій (Енциклопедія, 2014, с. 82).

Цінності – це те, що особливо важливо для людини. Їх усвідомлення та реалізація дають їй можливість сформуватись як особистість, відчувати задоволення від праці.

Цінності – джерело мотивації діяльності. Вони багато в чому визначають трудові дії працівників, їх трудову поведінку, а значить, і результати роботи організації. Цінності людей значною мірою визначають цінності організації й у цілому її культуру. Тому вивчення цінностей працівників і створення умов для їх реалізації є найважливішою стороною діяльності організації.

Цінність здоров’я належить як до індивідуальних цінностей, так і до загальнолюдських, вічних цінностей. Тож різноманітні процеси та явища, які відбуваються в різних сферах життєдіяльності, повинні оцінюватися з позицій загальнолюдських цінностей, зокрема з позицій здоров’язбереження та здоров’яформування (Єжова, 2011, с. 412).

Ставлення – свідомо схильність діяти послідовно стосовно певного предмета, спираючись на думки й відчуття, що є результатом оцінки знань про предмет.

За основу визначення ціннісного ставлення до здоров’я беремо загальновідоме, яке впливає з теорії ставлень В. М’ясищева: ціннісне ставлення до здоров’я – це індивідуальні, вибіркові, свідомі зв’язки особистості з дійсністю, що відображають взаємозалежність потреб особистості з предметами, об’єктами та явищами оточуючого світу, що сприяють формуванню і збереженню здоров’я або навпаки, загрожують йому (Єжова, 2011, с. 412).

Ціннісне ставлення до здоров'я формується на основі сукупності знань про здоров'я та відображається у свідомо обраному способі життя. Відповідно до теоретичних викладок, критерії, показники та рівні сформованості ціннісного ставлення до здоров'я доцільно розглядати згідно із його компонентами: когнітивним, ціннісно-мотиваційним та поведінково-діяльним.

Ціннісне ставлення – загальнонаукове поняття, яке має важливе гносеологічне значення для педагогіки, психології та соціології.

Існує певний взаємозв'язок ставлення до здоров'я та інших провідних відношень особистості студентського віку, а саме: ставлення до навчання та до себе. Зауважимо, що необхідною умовою у вирішенні проблем сформованості інтересу до власного до здоров'я в системі ставлень світосприйняття студентів є формування мотиваційного компонента, позитивного відношення до навчальної діяльності та психологічного благополуччя. Слід зазначити, що у студентів сучасності практично відсутні морально-психологічні установи, що впливають на подальше усвідомлення цінностей індивідуального здоров'я. З іншого боку, притаманний молоді від природи високий темп життя, оптимізм, відсутність життєвого досвіду тощо сприяють формуванню легковажного ставлення до власного здоров'я (Світлична та ін., 2019, с. 41).

Теоретично вся молодь обізнана про здоровий спосіб життя, але практично дотримуються його мала частина. Відповідальність за організацію і здійснення правильного навчання та виховання підлітків несуть керівники освітніх установ і медичні працівники, непряме формування здорового способу життя підлітків ведеться через вплив їх батьків (Чернявська та ін., 2017).

Яскравим представником німецької класичної філософії є І. Кант, який вважав, що ціннісно (морально) орієнтовані спонукання присутні в усіх моментах процесу пізнання, свідомість при цьому завжди спрямовується на критерії добра, досконалості та цінності. Іншої думки був відомий філософ Гегель, який бачив сутність цінності через її зв'язок із потребами: кожна річ, за допомогою якої людина задовольняє потреби, має свою цінність, і якщо ми звертаємо увагу на значимість і цінність певної речі, то сама ця річ виступає лише знаком, і має значення не сама по собі, а як те, чого вона варта, тобто, яку цінність становить у конкретній ситуації. У гегелівській концепції цінності розвивається ідея «абсолютної цінності культури», що являє собою іманентний момент абсолютного і характеризується нескінченною цінністю. Своєрідну позицію в аксіологічних поглядах займав Ф. Ніцше, головне місце у

вченні якого відводиться проблемі «переоцінки цінностей». Філософ виступає проти цінностей християнської моралі, яка, на його думку, заперечує природу самого життя, адже останнє – це воля до влади, і ця воля виступає найвищою цінністю. Розробляючи ідею «надлюдини», Ніцше вважав, що така людина зруйнує стару систему цінностей, створивши нову, і головним принципом життя стане положення «не щади свого ближнього і підштовхни падаючого». На думку Ф. Ніцше, суспільне життя людей є проявом ціннісно-діяльнісного як своєї онтологічної суті спорідненості. Саме тому людське життя відрізняється від життя інших істот, у яких воно нічим не опосередковується і зливається з існуванням. У людини ж зв'язок із буттям опосередковується ціннісно-діяльним, тому вона визначається як інший рід буття. Ціннісне настільки ж первинне, наскільки й діяльнісне. Вони існують в органічній цілісності, у якій одне передбачає інше. Ціннісно-діяльнісне є онтологічною заданістю людського життя, на основі якої вже потім виникають культурні, соціальні, персональні та інші цінності. Тобто, людське буття від самого початку є завжди ціннісним. Тому можна стверджувати, що взагалі буття цінностей з'являється там, де виникає людська свідомість, і навпаки, що людська свідомість виникає там, де з'являється ціннісно-діяльнісне. Це буття цінностей взагалі при своєму подальшому розвитку розрізняє чи ототожнює, стверджує чи заперечує, диференціює чи порівнює різні предмети, дії, відносини, думки, тобто вступає у відносини з ними, надаючи їм надпредметне значення, якого вони ще не мали у своєму первісному бутті в собі і для себе сущого.

Ми розділяємо думку О. Милашеної, де ставлення до здоров'я постає однією з основних складових поведінки із самозбереження людини і являє собою систему індивідуальних, вибіркового зв'язків особистості з різними явищами навколишнього середовища, що сприяють або, навпаки, загрожують здоров'ю людей, а також визначають оцінку суб'єктом життєдіяльності свого фізичного та психічного стану. Серед багатьох ефективних методів формування позитивно- дієвого ставлення до здоров'я, метод тренінгу дозволяє вдало вирішувати завдання, пов'язані з розвитком навичок самоконтролю й самопізнання, активізацією творчого потенціалу, профілактики адиктивної поведінки. Зазначені аспекти актуальні саме в юнацькому віці (Малишина, 2010, с. 265).

У статуті Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) визначено, що здоров'я – це стан повного фізичного, духовного й соціального благополуччя, а не лише відсутність хвороб або фізичних вад. Наразі виокремлюють такі взаємопов'язані складові здоров'я: соматичне здоров'я (стан органів та

систем організму людини, основу якого становить біологічна програма індивідуального розвитку); фізичне здоров'я (рівень росту і розвитку органів та систем організму, в основі яких – морфологічні та функціональні резерви, що забезпечують адаптаційні реакції); психічне здоров'я (внутрішній психічний стан, який залежить від душевного комфорту, що забезпечує адекватну реакцію та поведінку); моральне здоров'я (комплекс характеристик мотиваційної та інформаційної сфер життєдіяльності, його особливість визначає система цінностей, установок та мотивів поведінки індивіда в суспільстві). Тобто здоров'я, з одного боку, це ідеальний стан організму, чого індивід мав би прагнути досягти з перших днів свого свідомого життя, а з іншого – одна з найважливіших характеристик якості життя, ресурс, який визначає можливість індивіда вирішувати повсякденні проблеми життя, задовольняти свої потреби задля вдосконалення власного фізичного, психічного й соціального благополуччя.

У цілому розмаїття підходів до визначення здоров'я можна звести до двох: адаптаційного й креативного. З погляду адаптаційного підходу, основа здоров'я людини полягає в здатності її організму до компенсації. У цілому, висунута адаптаційна парадигма виражає сутність стану здоров'я людини в його здатності до підтримки своїх фізіологічних і психофізіологічних систем у постійній рівновазі із впливами навколишнього середовища. Креативний підхід визнає необхідність у цілісному порядку: біологічного (вегетативного) здоров'я, що означає відсутність фізичних дефектів і фізіологічних відхилень із боку діяльності органів і систем організму людини; душевного (адаптаційного) здоров'я – стійкої рівноваги людини з оточуючим світом; духовного здоров'я людини і її самоактуалізації (Рубінштейн, 1976, с. 308).

У роботах психолого-педагогічного напрямку можна виділити три основні підходи до визначення поняття «ставлення до здоров'я»: 1) визначення Д. Лоранського (Лоранський, 1984, с. 32), в основу якого покладено загальне визначення ставлення В. М'ясищева, залишається практично без суттєвих змін, лише з незначними доповненнями. Так, у підручнику «Психологія здоров'я» за редакцією Г. Нікіфорова розміщено визначення ставлення до здоров'я, аналогічне визначенню в роботі Д. Лоранського та Л. Водогреєвої «Ставлення до здоров'я» (Лоранський, 1984, с. 32): «ставлення до здоров'я уявляє собою систему індивідуальних, вибіркових зв'язків особистості з різними явищами навколишнього середовища, які сприяють або, навпаки, загрожують здоров'ю людини, а також конкретне оцінювання індивідом свого фізичного та психічного станів».

У дисертаційному дослідженні В. Кабаєвої ставлення до здоров'я доповнюється тим, що представляє не тільки зв'язки особистості з явищами навколишнього світу та оцінку свого здоров'я, а ще й оптимально організовану самою людиною життєдіяльність, яка сприяє збереженню здоров'я, особистісному зростанню, творчому функціонуванню; 2) ставлення до здоров'я характеризують через його складові (когнітивний, ціннісно-мотиваційний, діяльнісно-поведінковий компоненти). Так, ставлення до здоров'я в роботі О. Масалової визначається як системне і динамічне особистісне утворення, що зумовлене певним рівнем спеціальних знань, наявністю соціально-духовних цінностей, накопичених унаслідок освіти та самоосвіти, виховання й самовиховання, мотиваційно-ціннісної орієнтації, які мають втілення у практичній життєдіяльності. На думку С. Белової, ставлення до здоров'я – це складна, інтегративна якість особистості, сутність якої міститься: у сприйнятті та розумінні здоров'я як стану рівноваги між біологічними, соціальними, фізичними, психоемоційними можливостями людини і постійно змінними умовами довкілля, видами діяльності, в емоційній виразності цього ставлення, у реалізації розуміння та сприйняття здоров'я в конкретних вчинках і діях (Белова, 2002, с. 215). У роботах І. Журавльової ставлення до здоров'я визначається як оцінка свого здоров'я на основі знань, що має особистість, розуміння значення здоров'я, а також дії, що спрямовані на зміну стану здоров'я. Як складне новоутворення визначає ціннісне ставлення до власного здоров'я у студентів Т. Андрющенко, що характеризується існуванням в особистості необхідних знань про основи здоров'я, мотивації щодо його збереження, розуміння цінності здоров'я, навичок здорового способу життя; 3) ставлення до здоров'я виражають через споріднені психічні утворення. Наприклад, Н. Зимівець використовує у визначенні ставлення до здоров'я інше психічне утворення – позицію. Автор стверджує, що ставлення до здоров'я – це позиція особистості, яка зумовлює регуляцію реакцій і вольове здійснення діяльності стосовно факторів здоров'я для оптимального поєднання особистих можливостей і можливостей середовища задля досягнення благополуччя» (Зимівець, 2008, с. 9). Такий погляд для визначення ставлення до здоров'я мало використовується, хоча для інших предметів дослідження – непоодиноким. Наприклад, О. Колонькова визначає ставлення як внутрішню готовність, В. Марущак – як установку, О. Потужній – як внутрішню позицію, В. Лаппо – як спрямованість, К. Шевчук – як особистісну якість.

Дослідження показують, що студенти Університетів наук про життя та навколишнє середовище складають близько 70 % вихідців із сільської

місцевості, вони більш схильні до роботи на землі. Свіже повітря і здорове харчування позитивно впливають на їхній стан здоров'я, але якщо порівнювати зі студентами з міст, то їх обізнаність є набагато гіршою.

Таким чином, аналіз психолого-педагогічної літератури дозволяє сформулювати таке визначення: ціннісне ставлення до здоров'я – це стале психічне утворення особистості на основі ціннісно-мотиваційної, когнітивної, діяльнісно-поведінкової сфери, та знань про здоров'я, яке реалізується в обраному способі життя.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Оскільки формування особистості студента включає піклування про власне здоров'я, а досить великою проблемою є серйозне його погіршення у студентській молоді, реалізація студентами особистісно орієнтованої, індивідуальної, перспективної за часом програми оздоровлення, ураховуючи значний відсоток числа студентів, які відносяться за станом здоров'я до спеціальної медичної групи. Цільовою установкою освіти в галузі валеології є створення мотивації до здорового і продуктивного стилю життя, формування потреби у фізичному самовдосконаленні.

ЛІТЕРАТУРА

- Апанасенко, Г. Л., Попова, Л. А. (2000). *Медицинская валеология*. Ростов на Дону (Apanasenko, H., Popova, L. (2000). *Medical valeology*. Rostov on Don).
- Вахрушева, Е. В. *Ценностное отношение к здоровью и его формирование у подростков*. Режим доступу: <http://conf.sfukras.ru/sites/mn2012/section13.html> (Vakhrusheva, E. *Value attitude to health and its formation in adolescents*. Retrieved from: <http://conf.sfukras.ru/sites/mn2012/section13.html>).
- Волкова А. Н., Дудченко З. Ф., Никифоров Г. С. (2007). *Диагностика здоровья*. Психологический практикум. Санкт-Петербург (Volkova, A., Dudchenko, Z., Nikiforov, G. (2007). *Diagnostics of health*. Psychological workshop. St. Petersburg).
- Ежова, О. О. (2011). *Формування ціннісного ставлення до здоров'я в учнів професійно-технічних навчальних закладів*. Суми (Yezhova, O. (2011). *Formation of a value attitude to health in students of vocational schools*. Sumy).
- Рубинштейн, С. Л. (1976). *Проблемы общей психологии*. Москва (Rubinstein, S. (1976). *Problems of general psychology*. Moscow).
- Дорофеев, Е. Д. (1997). *Ценностное сознание личности в период преобразования общества*. Москва (Dorofeev, E. (1997). *The value consciousness of the individual in the period of transformation of society*. Moscow).
- Милашина, О. Г. (2010). *Социально-психологический тренинг как средство коррекции тревожности студентов вузов*. Новосибирск (Milashyna, O. (2010). *Socio-psychological training as a means of correcting anxiety of university students*. Novosibirsk).
- Світлична, Н., Мірошниченко, О., Табачник, І. (2019). *Психолого-педагогічні засоби формування позитивно-дієвого ставлення до власного здоров'я у студентів* (Svitlychna, N., Miroshnychenko, O., Tabachnyk, I. (2019). *Psychological and pedagogical means of forming a positive and effective attitude to one's own health in students*).

- Чернявська, Л. І., Криницька, І. Я., Мялюк, О. П. (2017). *Стан здоров'я студентів, проблеми та шляхи їх вирішення* (Chernyavska, L., Krynytska, I., Mialiuk, O. (2017). *The state of health of students, problems and ways to solve them*).
- Державна служба статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua> (State Statistics Service of Ukraine. Retrieved from: <http://www.ukrstat.gov.ua>).
- Зимівець, Н. В. (2008). *Соціально-педагогічні технології формування відповідального ставлення до здоров'я в учнівській молоді «Соціальна педагогіка»*. Луганськ (Zymivets, N. (2008). *Socio-pedagogical technologies of formation of responsible attitude to health in student youth "Social pedagogy"*. Luhansk).
- Лоранський, Д. Н., Водогреева, Л. В. (1984). *Отношение к здоровью* (Loransky, D., Vodohreeva, L. (1984). *Attitude to health*).
- Белова, С. Н. (2002). *Формирование ценностного отношения к здоровью у девочек-подростков*. Курск (Belova, S. (2002). *Formation of a value attitude to health in adolescent girls*. Kursk).

РЕЗЮМЕ

Федченко Карина. Сущность и структура понятия «ценностное отношение к здоровью у студентов университетов наук о жизни и окружающей среде».

В статье проанализирована и исследована эволюция научной мысли относительно определения сущности понятий «ценность», «ценностное отношение» и определена структура понятия «ценностное отношение к здоровью». Ценностное отношение к здоровью формируется на основе совокупности знаний о здоровье и отражается в заведомо выбранном образе жизни. Определено, что студенты Университетов наук о жизни и окружающей среде составляют около 70 % выходцев из сельской местности и более склонны к работе на земле. Установлено, что в целом разнообразие подходов к определению здоровья можно свести к двум: адаптационному и креативному.

Ключевые слова: сущность, структура, понятие, ценность, ценностное отношение, здоровье, педагогика, студент.

SUMMARY

Fedchenko Karina. Essence and structure of the concept "Value attitude towards health in students of universities of life science and the environment".

The article analyzes and investigates evolution of the scientific thought in defining the essence of the concepts "value", "value attitude" and defines the structure of the concept "value attitude to health". The value attitude to health is formed on the basis of a set of knowledge about health and is reflected in the consciously chosen way of life. Problems of students' health are becoming more and more relevant, as a large percentage of students have chronic needs. It is also possible that deterioration of the health of the population will lead to significant socio-economic losses.

It is estimated that students of the Universities of Life and Environmental Sciences make up about 70 % of people from rural areas and are more inclined to work on the land. In general, the variety of approaches to the definition of health can be reduced to two: adaptive and creative. The purpose of the article is to analyze the essence and structure of the concept of "values of health in students of universities of life sciences and the environment".

Theoretically, all young people are aware of a healthy lifestyle, but in practice adhere to its small part. Responsibility for the organization and implementation of proper education and upbringing of adolescents is borne by the heads of education institutions and health professionals, indirect formation of a healthy lifestyle of adolescents is through the influence of their parents.

Research methods. *To achieve this goal, theoretical methods of scientific and pedagogical research were used: analysis and synthesis of scientific literature, generalization and systematization, study of educational and methodological documentation.*

Conclusions and prospects for further scientific research. *The analysis of psychological and pedagogical literature leads us to the following definition: the value attitude to health is a permanent mental education of the individual on the basis of value-motivational, cognitive, activity-behavioral sphere, and knowledge about health, which is realized in the chosen lifestyle.*

Key words: *essence, structure, concept, value, value attitude, health, pedagogy, student.*

УДК 378+37.004

Жанна Чернякова

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ORCID 0000-0003-4547-9388

DOI 10.24139/2312-5993/2020.10/289-301

ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті проаналізовано та уточнено сутність понять «змішане навчання», «електронне навчання», «дистанційне навчання», «мобільне навчання». Виокремлено та схарактеризовано моделі змішаного навчання, зокрема ротаційна та гнучка моделі, модель «Зроби сам» та модель збагаченого віртуального навчання. У межах дослідження з'ясовано переваги системи змішаного навчання та визначено шляхи вирішення проблем, а саме: технічних, організаційних та навчальних. Розкрито нову роль викладача як фасилітатора під час організації змішаного навчання. На підставі порівняльного аналізу визначено та висвітлено компетентності, якими повинен володіти викладач під час організації змішаного навчання.

Ключові слова: *інформаційно-комунікаційні технології, змішане навчання, електронне навчання, дистанційне навчання, мобільне навчання, інформатизація, компетентності.*

Постановка проблеми. Динамічний розвиток інформаційного суспільства, інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) висуває нові вимоги до освітньої підготовки майбутніх учителів, їх професійних умінь і навичок. Майбутні фахівці повинні бути здатними вільно й активно мислити, самостійно генерувати та втілювати нові ідеї та освітні технології, моделювати освітній процес творчо, безперервно розвиватися з використанням ІКТ. У центрі уваги є організація та впровадження дистанційного навчання, що дозволяє створити віртуальне освітнє середовище для кожного студента й використовувати інноваційні методи навчання із застосуванням ІКТ.

Підготовка майбутніх висококваліфікованих учителів сучасної української школи є одним із ключових пріоритетів освітньої державної політики, визначених Законами України «Про вищу освіту» (2014 р.), «Про